

VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

transitietraject naar een circulaire samenleving

U wordt bijgepraat over de resultaten van de afgelopen jaren. Vervolgens wordt vooruit gekeken. Daarbij verkennen we samen enkele stellingen voor de vervolgkoers.

AGENDA

- Waarom Van Afval Naar Grondstof
- Aanpak en realisatie
- 2020: proef textiel voor uitbouw TextielSorteerCentrum
- 2021: proef spullen op milieustraat Sint-Oedenrode
- 2024: proef grondstoffen aan huis
- Verkennende discussie met 5 stellingen

Na de fusie tot Meierijstad is gemeentelijk beleid vastgesteld. Uit dit beleid zijn twee doelstellingen voor restafval afgeleid voor 2025 en 2030. Een lokale circulaire economie vergt toegevoegde waarde op lokaal niveau. Werk door hergebruik is daarmee een voorwaardelijke afgeleide.

DOELSTELLINGEN

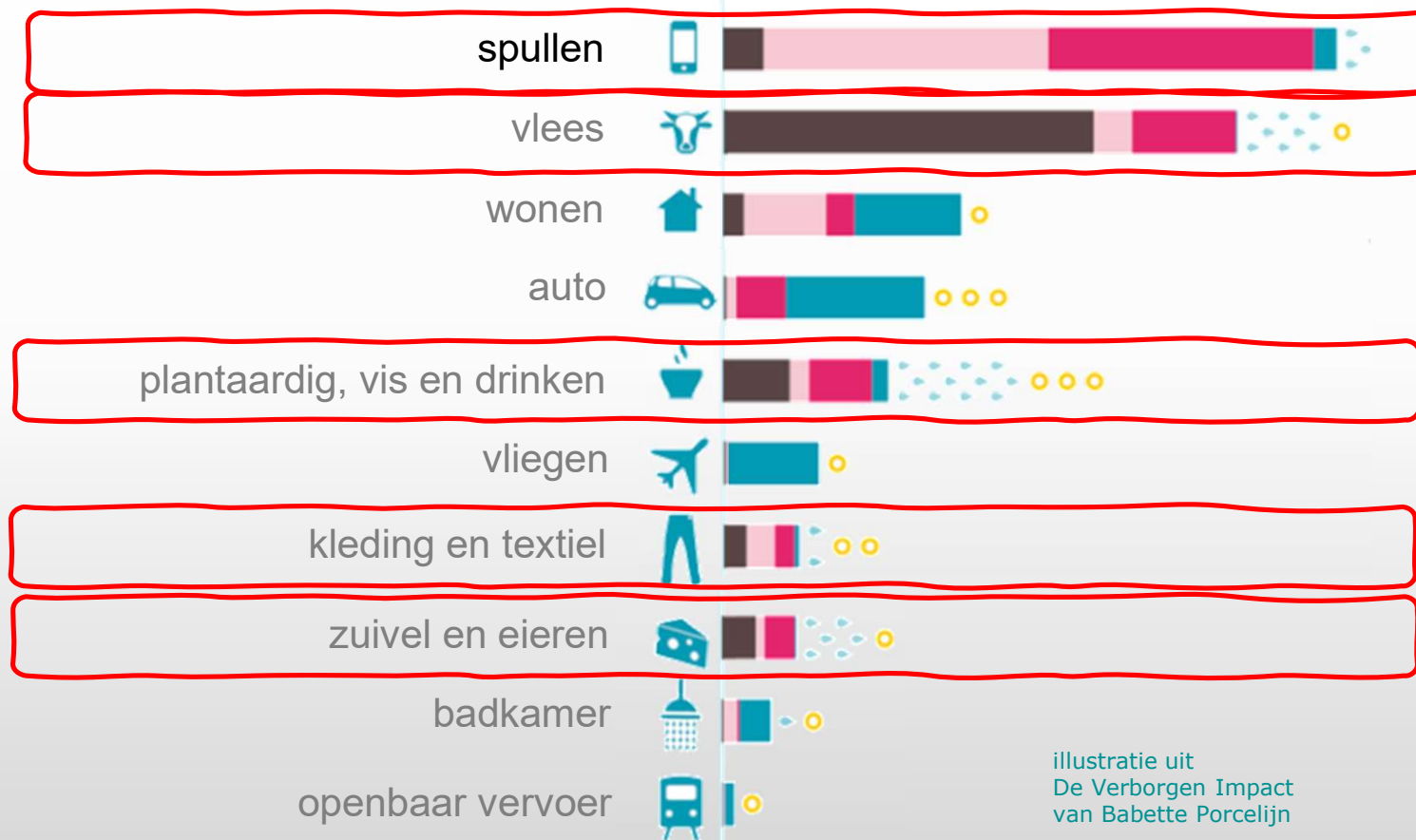
1. Maatschappelijk doel:
Het stimuleren van de circulaire economie op lokaal niveau
2. Bestuurlijk doel:
Het tenminste behalen van de VANG-doelstellingen. $\left\{ \begin{array}{l} 100 \text{ kg/inw fijn} + \text{grof restafval in 2020} \\ 30 \text{ kg/inw fijn} + \text{grof restafval in 2025} \end{array} \right.$
3. Beleidsmatig doel:
Het harmoniseren van het afvalbeleid voor Meierijstad tegen zo laag mogelijke kosten en zo hoog mogelijke serviceniveau

1. *werk door hergebruik* voorwaardelijk voor de circulaire economie op lokaal niveau
→ structurele koppelkans voor het sociaal domein

Deze top 10 van activiteiten of producten met de grootste milieu impact bestaat uit consumptie van energie, producten en voeding. Producten en voeding worden afval. De omslag van afval naar grondstof is de grootste kans om klimaatverandering te beperken en gelijktijdig de groeiende grondstoffenschaarste te beperken op lokaal niveau.

WAAROM

DE IMPACT TOP 10 van de gemiddelde Nederlander

Plastic vervuiling
ter indicatie*

Water
ter indicatie*

*Binnen de ReCiPe-methode
niet op te tellen bij de andere
impacts

CO₂ Uitstoot broeikasgassen
tijdens gebruik

CO₂ Verborgene uitstoot
broeikasgassen

Diverse soorten
vervuiling

Landgebruik en
ontbossing

illustratie uit
De Verborgene Impact
van Babette Porcelijn

→ spullen = alles wat we om ons heen hebben

Het vastgestelde beleidsplan uit 2017 bevat twee operationele doelstellingen. De doelstelling voor 2020 werd in datzelfde jaar al bereikt (minder dan 100 kg/inw) en is iets verder gedaald in 2022. De doelstelling van 2025 wordt door het beleidsteam onderverdeeld in 20 kilo restafval aan huis en 10 kilo op de milieustraten.

AANPAK: OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

kentallen per inwoner

Jaar Doelstelling

Resultaat 2022

2020 maximaal 100 kg fijn + grof restafval

63 kg fijn + 20 kg grof

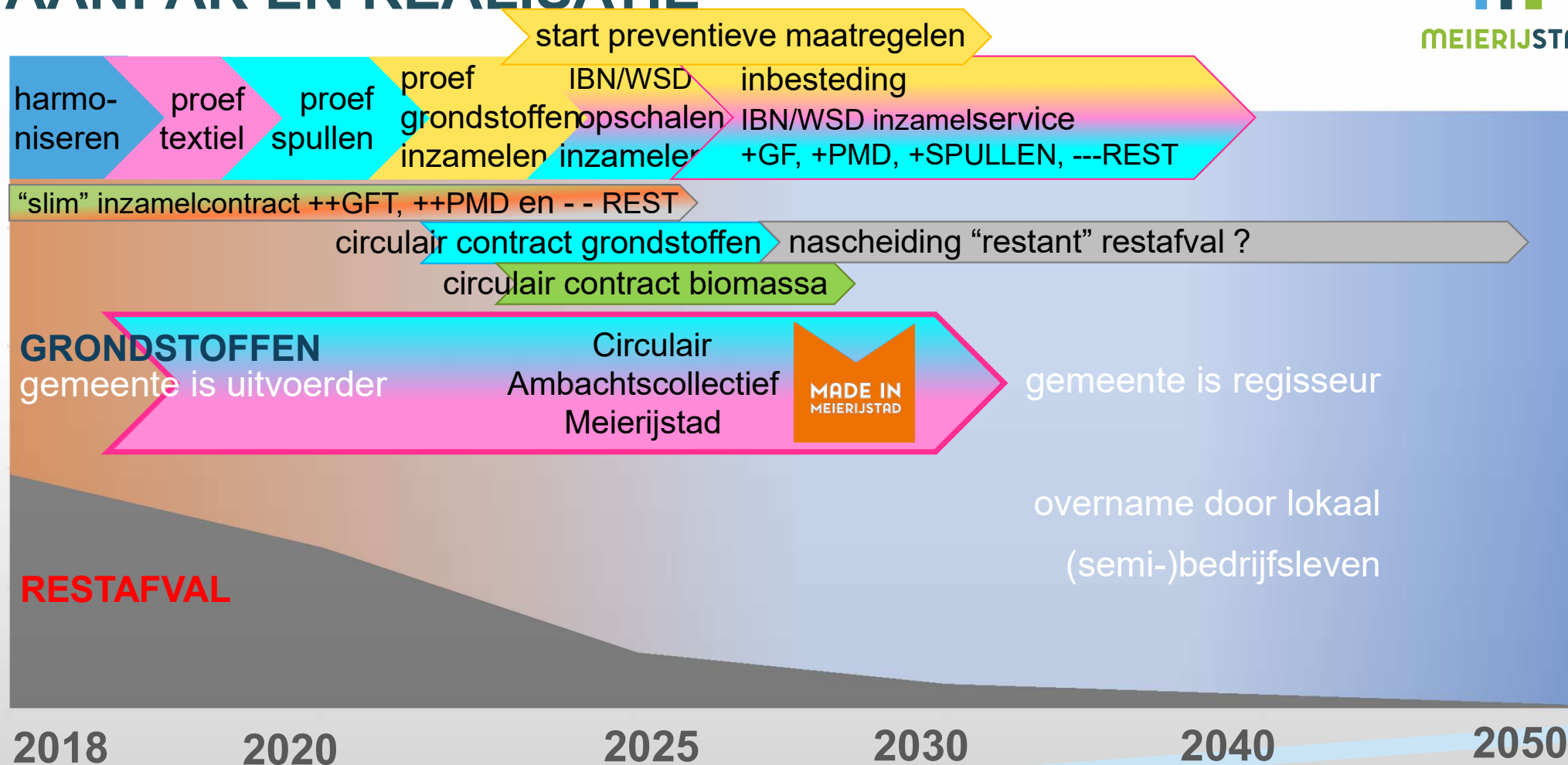
2025 maximaal 30 kg fijn + grof restafval

→ 20 kg fijn restafval (aan huis)

→ 10 kg grof restafval (milieustraat)

Na het vastgestelde beleidsplan is een marsroute opgezet met als doel de gemeentelijke rol van uitvoerder om te vormen tot aanjager en regisseur van een lokale circulaire economie. Belangrijke schakelmomenten zijn contractvernieuwingen voor de huisinzameling, de afzet van biomassa (GFT, e.d.) en milieustraatstromen. Gelijktijdig wordt gewerkt aan de voorwaarde van een lokaal collectief van circulaire partners, zoals kringloop, repair café, recycling, onderwijs, IBN/WSD, welzijn, etc.

AANPAK EN REALISATIE

De getoonde marsroute bevat vele subroutes om te komen tot minder restafval in combinatie met meervoudige maatschappelijke waardecreatie vanuit een regierol. In de volgende sheets gaan we in op onze subroute om minder grof restafval te maken met hulp van IBN/WSD.

AANPAK: OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

kentallen per inwoner

Jaar Doelstelling

Resultaat 2022

2020 maximaal 100 kg fijn + grof restafval

63 kg fijn + 20 kg grof

2025 maximaal 30 kg fijn + grof restafval

→ 20 kg fijn restafval (aan huis)

→ 10 kg grof restafval (milieustraat)

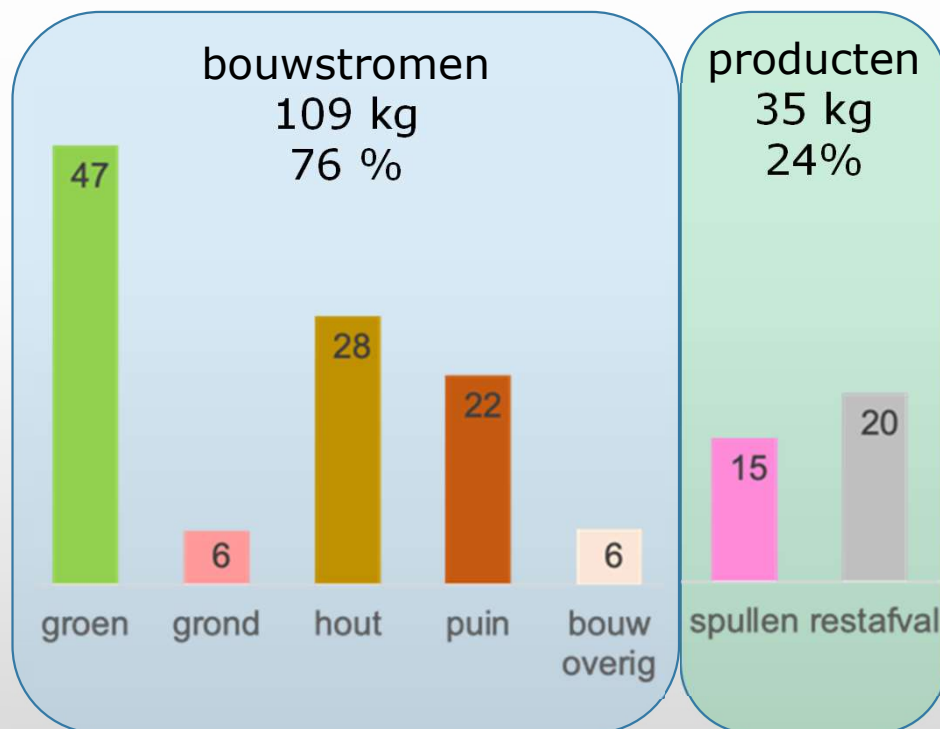
FEITEN EN INZICHTEN

Alle ingeleverde afvalstromen ziet het beleidsteam als bouw- en productstromen. Vanuit dat perspectief zien zij weinig waarde in bouwstromen en juist veel ecologisch en economisch perspectief in de productstromen. Met productstromen valt de hoogste toegevoegde waarde te behalen, ook voor koppelkansen met het sociaal domein.

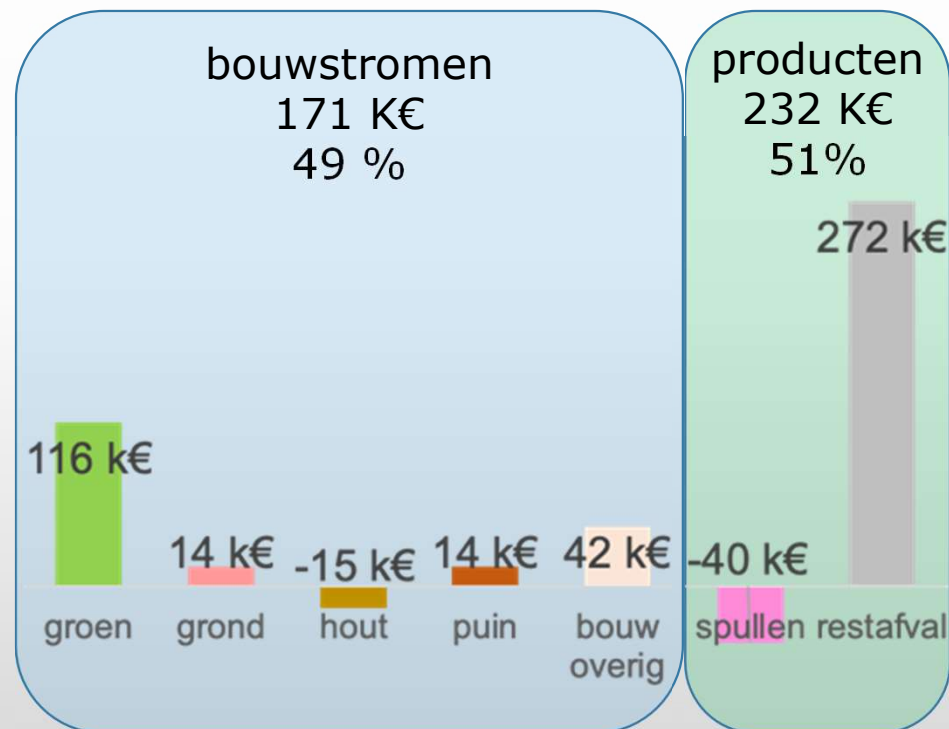
AANPAK: WAARDECREATIE MET PRODUCTEN EN REST

kentallen per inwoner

12.120.480 kg ingeleverd

verwerkingskosten: € 403.000

De eerste 'winstpakker' na de fusie was de harmonisering van de huisinzameling waarover straks meer. De tweede winstpakker is ingezameld textiel. Vanuit de voormalige gemeente Schijndel was al een TextielSorteerCentrum opgezet met WSD. Door alle textiel in te besteden bij WSD heeft Meierijstad een belangrijke impuls gegeven voor extra beschut werk in combinatie met hoogwaardig hergebruik van textiel. Andere WSD-gemeenten volgen Meierijstad en dat heeft geleid tot een tweede sorteerlocatie.

AANPAK EN REALISATIE

proef
textiel

→ Van eigen verkoopopbrengst naar maatschappelijke waardecreatie

1. Alle waardecreatie met textiel inbesteedt bij WSD
2. Sociaal werk organiseren via het TextielSorteerCentrum (TSC)

2020: realisatie

2022: Meierijstad levert 560.000 (37%) op een totaal van 1.500.000 kilo textiel.

TSC levert werk voor 168 mensen (MEI: 63)

2024: Ontsluiten 400.000 kilo “overig textiel” wat verdwijnt via het restafval

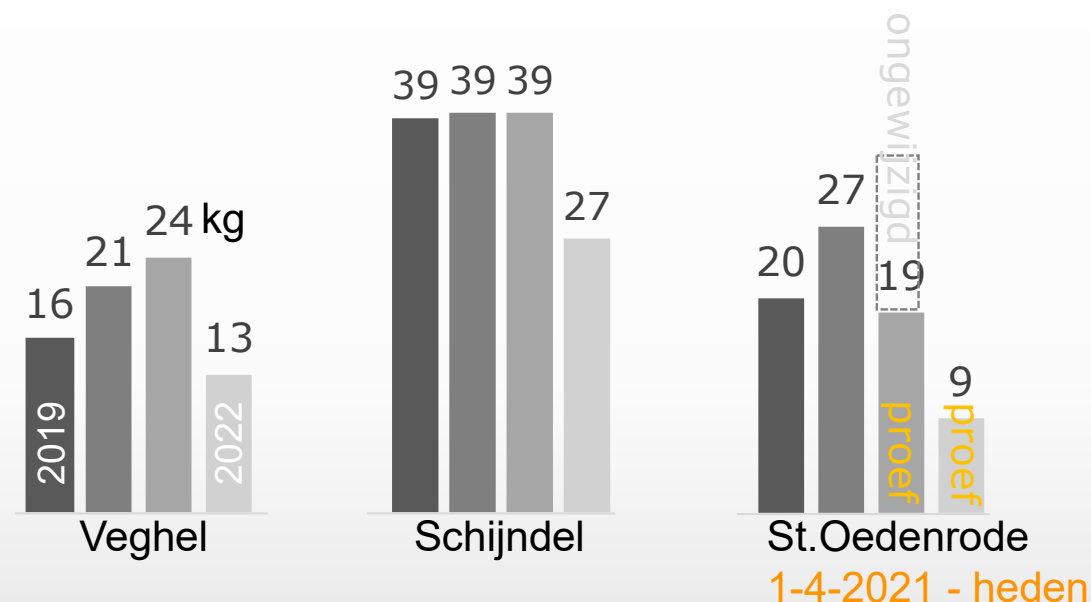
De derde 'winstpakker' na de fusie was het voorkomen dat ingeleverde spullen op de milieustraten worden gerecycled in plaats van hergebruikt via kringloop en repair cafés. De daarvoor benodigde andere aanpak wordt samen met IBN en WSD beproefd op de milieustraat in Sint-Oedenrode. Een belangrijke bevinding is dat 2 kg per inwoner direct naar de kringloop kan. Dit geeft momenteel als grondstof een waarde van 16,5 k€ opbrengst, maar spullen bij de kringloop levert 500 k€ op én extra werk voor IBN/WSD.

AANPAK EN REALISATIE

kentallen per inwoner

proef
spullen

2017: Hoe van 30 naar 10 kg grof restafval?

2020: Voorbereidingen veldproef

2021: Start op milieustraat Sint-Oedenrode

Bevinding: 2 kg spullen zijn kringloop, maar worden verwerkt als grondstof

RWS stelt regelgeving bij n.a.v. eerste bevindingen veldproef

2022: 2 kg kringloop heeft kringloopwaarde van € 500.000 (is nu € 16.500 op schaal Meierijstad)

2023: aanpak is uniek en wordt een nationaal voorbeeld

Zoals eerder vermeld wordt de focus gelegd op spullen en grof restafval (hoogste ecologisch en economische impact). Vanaf 1 mei wordt het aantal gesorteerde stromen verdubbeld in Sint-Oedenrode. Daarvoor worden spullen (van autoband tot en met zaklamp) op een andere manier ontvangen. Doel hiervan is extra kringloop, hoogwaardigere recycling van grondstoffen en uiteindelijk 10 kg/inw grof restafval. De sleutel daartoe is training van personeel met eenvoud en hoge service voor bezoekers.

AANPAK EN REALISATIE

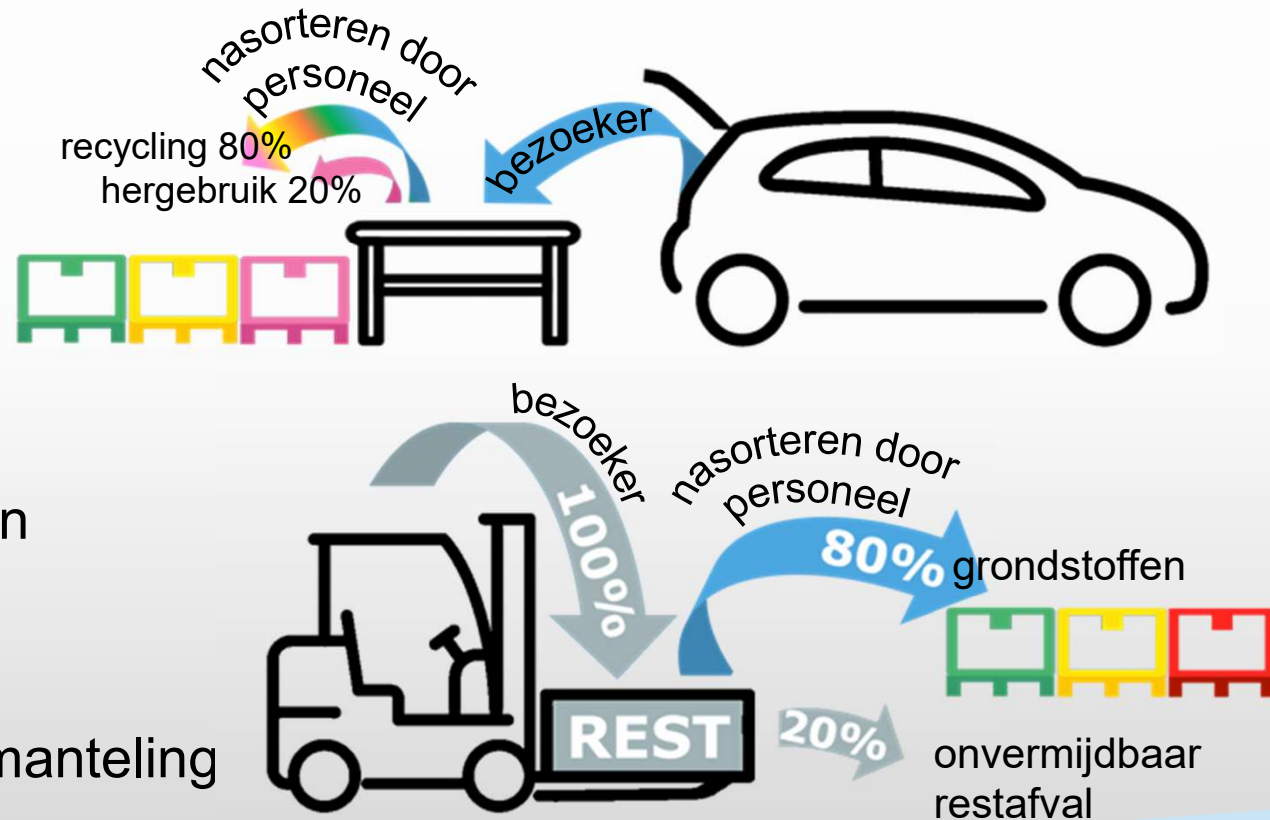
proef
spullen

2023: personeel IBN/WSD trainen

innamestraat aanleggen

producten + REST nasorteren
voor hergebruik en recycling

2024: apparaten sorteren voor ontmanteling

Na de harmonisering van de huisinzameling in 2019 is direct voldaan aan de doelstelling van maximaal 100 kg/inw fijn en grof restafval in 2020. De doelstelling voor 2025 vergt een andere aanpak. Daar gaan we de komende sheets verder op in.

AANPAK: OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

kentallen per inwoner

Jaar Doelstelling

Resultaat 2022

2020 maximaal 100 kg fijn + grof restafval

63 kg fijn + 20 kg grof

2025 maximaal 30 kg fijn + grof restafval

→ 20 kg fijn restafval (aan huis)

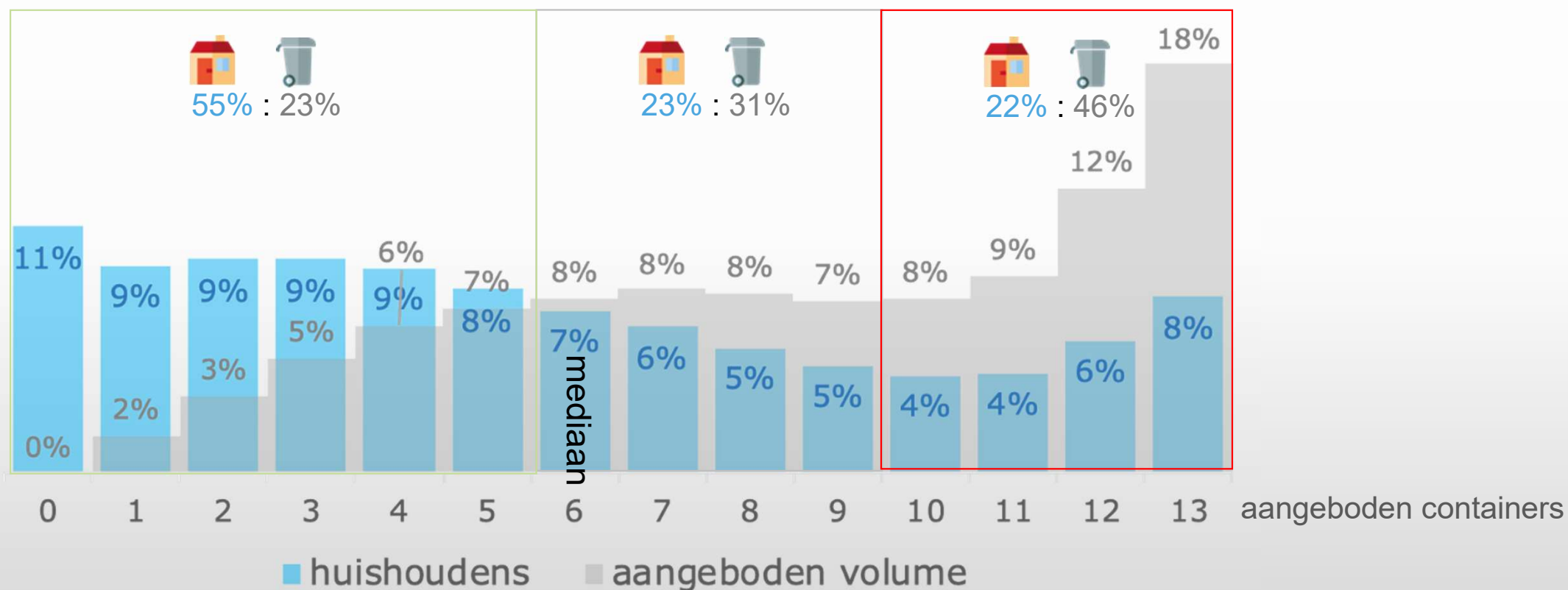
→ 10 kg grof restafval (milieustraat)

FEITEN EN INZICHTEN

Onvermijdbaar restafval komt neer op 1 container per jaar. De praktijk is anders. Uit analyse van het gebruik van de restafvalcontainer zien we dat 22% van de huishoudens 46% van alle restafval maakt. Een kwart van de bevolking is dus ongevoelig voor de prijsprikkel en lagere service. Voor maximaal 20 kg zijn andere prikkels nodig.

80% MAAKT (ON)BEDOELD TEVEEL RESTAFVAL

22% van alle huishoudens maakt 46% van al het restafval...

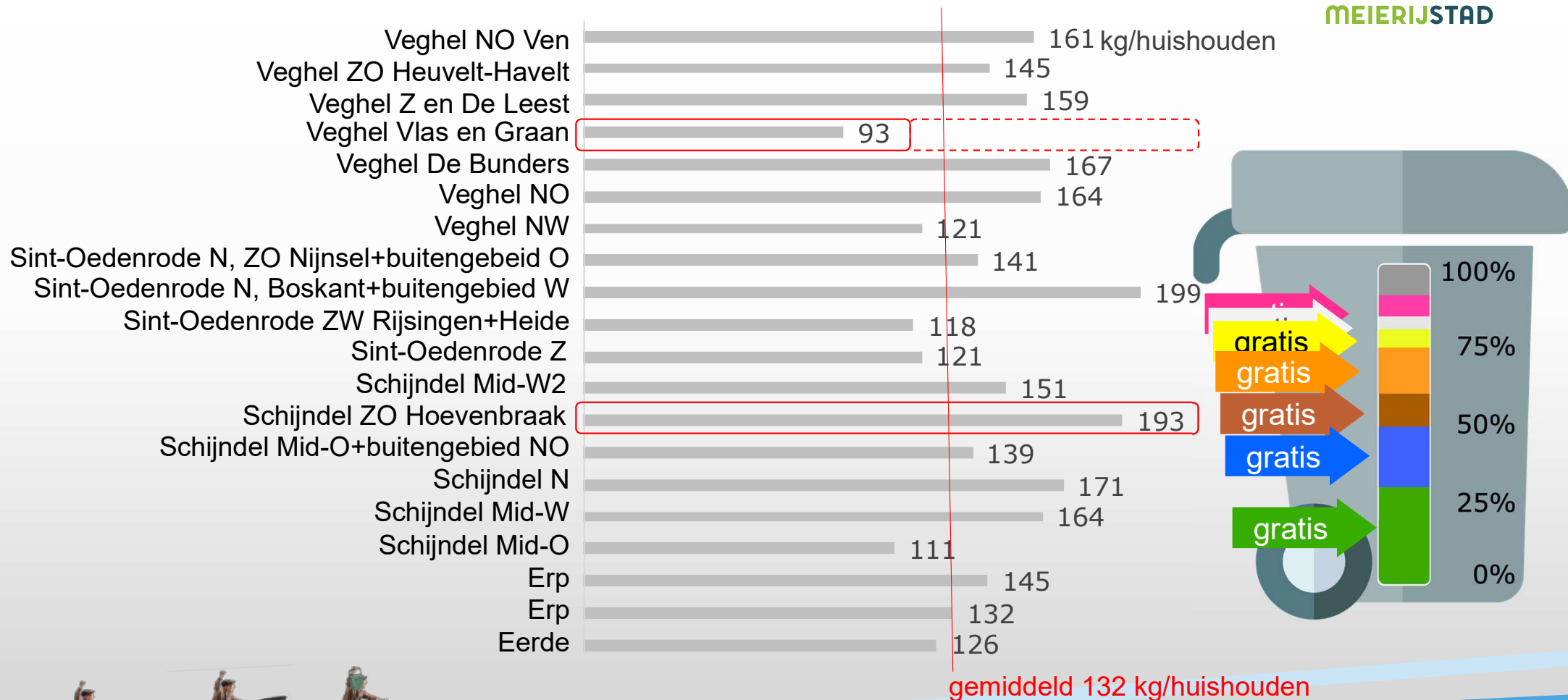
FEITEN EN INZICHTEN

Er bestaan grote verschillen qua ingezameld restafval tussen alle inzamelroutes. Naast de grote variatie tussen routes is het belangrijk te beseffen dat het restafval op alle routes voor 90% bestaat uit grondstoffen die gratis kunnen worden ingeleverd via andere kanalen. De huidige inzamelmethode is dus ontoereikend voor de toekomst.

GROOT VERSCHIL TUSSEN RESTAFVALROUTES

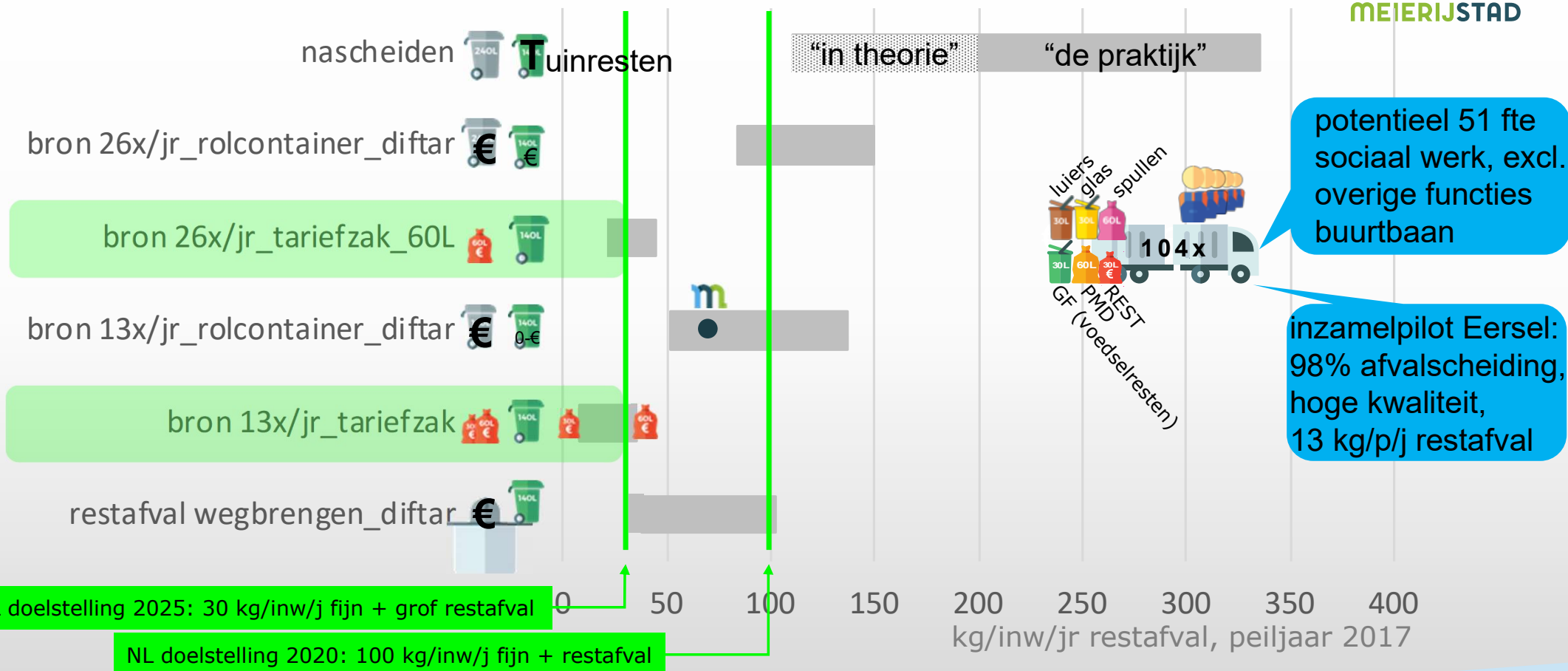
MEIERIJSTAD

FEITEN EN INZICHTEN

Alle in Nederland gebruikte inzamelmethoden kennen een bandbreedte van goed tot matig presterende gemeenten. Voor maximaal 20 kg/inw restafval blijkt de tariefzak bij 2 gemeenten het gewenste resultaat te leveren. De service is daarbij relatief laag. Uit een pilot in Eersel blijkt 20 kg ook mogelijk door het bieden van juist zeer veel service.

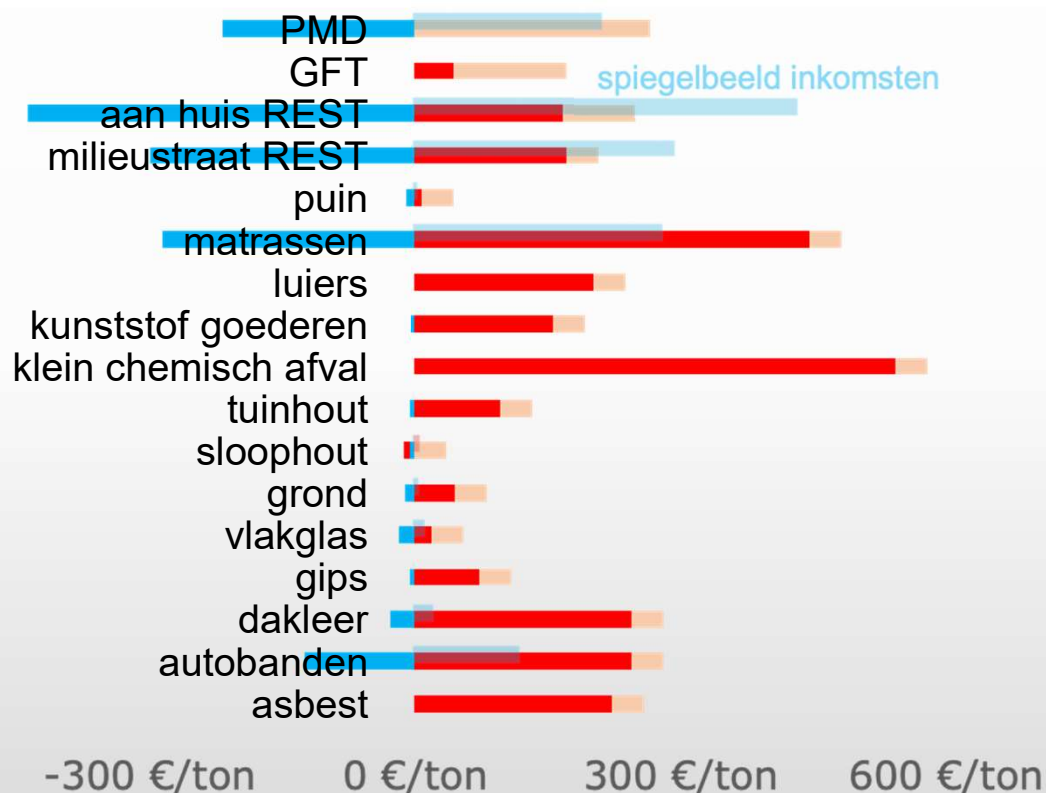
RESTAFVAL PRESTATIES PER METHODE IN NL

FEITEN EN INZICHTEN

GRATIS AANBIEDEN IS NIET GRATIS

In Meierijstad is voor diftar kosteloos gemaakt meer GFT en is diftar juist verhoogd naar een sterk prikkelende prijs voor minder restafval. Daarbij is rekening gehouden met een redelijke balans tussen vaste en variabele kosten en inkomsten. 20 kg/inw restafval geeft minder variabele inkomsten. Het vastrecht moet stijgen voor behoud van "gratis".

■ inkomsten (diftar + poorttarieven)

■ afzetkosten

■ vaste lasten

vastrecht	inkomsten
61%	39%
vaste kosten	afzetkosten
64%	36%

€ 4,96 kosten

€ 8,75 inkomsten inwoners

€ 2,18 kosten

€ -, - inkomsten inwoners

€ 0,36 kosten

€ 0,29 inkomsten bedrijfsleven

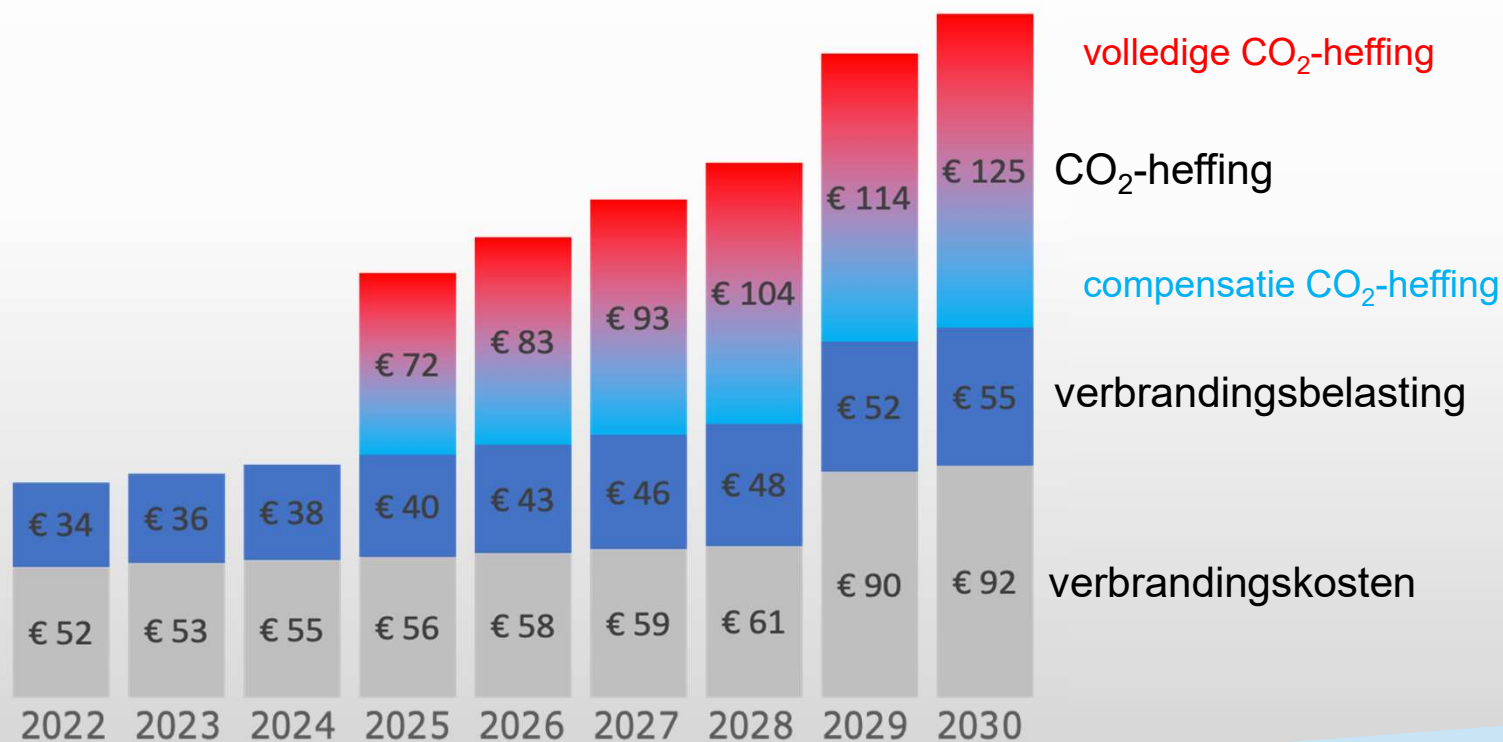
Het handelingsperspectief neigt naar minder restafval, want restafval wordt fiscaal belast met een verbrandingsbelasting en vanaf 2025 ook met een CO₂-heffing. Kosten voor verbranding in nieuwe contracten bij andere gemeenten liggen op € 90 per ton. De optelsom van deze ontwikkelingen maakt dat restafval tenminste 2 x duurder wordt in de komende 7 jaar. Maar de huidige regering moet haar duurzaamheidsinspanningen verhogen. Daardoor is het mogelijk dat restafval 3x duurder gaat worden.

HANDELINGSPERSPECTIEF (N)IETS DOEN

kentallen per 1.000 kg

voorziene stijging totale verbrandingskosten restafval: 2 tot 3 maal duurder

Het handelingsperspectief van dubbele of driedubbele kosten voor restafval is een extra motief voor minder restafval en meer circulaire grondstoffen. Dat wil het beleidsteam bereiken door middel van inzamelproeven met meervoudige waardecreatie (sociaal werk, kringloop, onderwijs, etc.) De eigen 'wijsheid' van het beleidsteam wordt in een proefwijk getest. Daarnaast wordt ruimte geboden aan burgerparticipatie voor dezelfde uitdaging. Succesvolle elementen worden opgeschaald.

AANPAK EN REALISATIE

2017: Hoe van 60 naar 20 kilo restafval per inwoner?

2019: Harmoniseren en optimaliseren (52x/j GFT, 26x/j PMD en 13x/j REST)

2023: Innoveren met 2 inzamelproeven voor laagbouw:

1. workshop(s) met de raad
2. proef bedacht door beleidsteam
3. proef bedacht door inwoners

2024: Uitvoering en evaluatie

2025: Opschalen succesvolle onderdelen

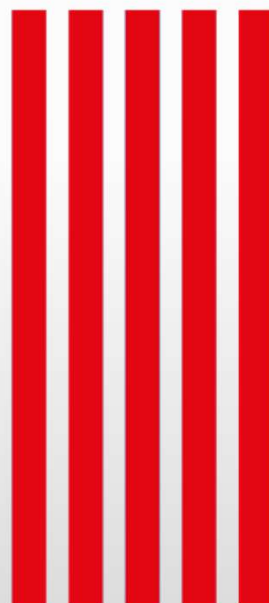
Het beleid richt zich momenteel op meer hergebruik, meer sociaal werk en meer klimaatwinst door minder fijn en grof restafval. Voordat er verhoogde inspanning wordt gelegd op deze doelen wil het bestuur dit spiegelen met de raad. Dit doen we door middel van 5 korte inleidingen waarop vervolgens reflectie wordt gevraagd van de raad.

VERKENNEND DEBAT

JA

óf

NEE

Zoals kort vermeld blijkt 20 kg/inw restafval mogelijk in de praktijk van 2 gemeenten. In een tweejarige proef in Eersel bleek het ook mogelijk, maar dan met een focus op hoge service, sociaal werk, extra kringloop en hoogwaardige recycling. Klik op 'https://www.youtube.com/watch?v=UY_vH4yQ5Do&t=1s' voor een kort videoverslag.

DOELSTELLING 30 KG RESTAFVAL IN 2025

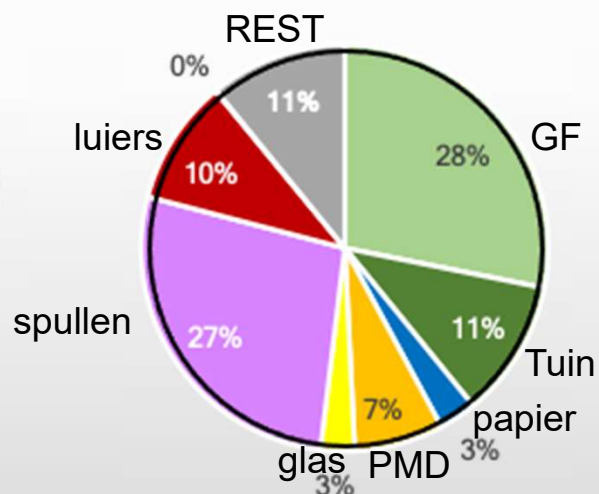

We weten hoe het anders wél kan.... Een proef in Eersel gaf het bewijs

2 dagen in de week
kwijt wat je wilt...

Eersel 2016
52 kg restafval

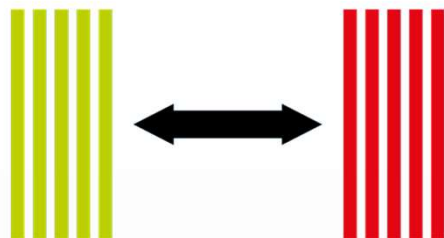

proef 2017
13 kg restafval

Deze stelling werd door de meerderheid van aanwezige raadsleden onderschreven. Daarbij werd gevraagd naar de daarvoor benodigde randvoorwaarden en consequenties.

LAGER HUIS DEBAT

STELLING 1

We versnellen de vernieuwing van de huisinzameling.

Doelstelling 30 kg/inw **moet 2025 worden gerealiseerd.**

Voor een aanpak zoals beproefd in Eersel is de verwachting dat dit even duur zal zijn, maar met sociaal werk en hergebruik als meerwaarde. De benodigde randvoorwaarden zijn op hoofdlijn hieronder opgenomen.

DOELSTELLING 30 KG RESTAFVAL IN 2025

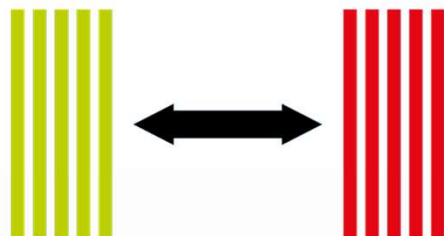
We verwachten dit dat even duur wordt, maar mét sociaal werk en meer hergebruik

Wat zijn daarvoor de randvoorwaarden?

- IBN/WSD moeten structureel ± 50-100 beladers (51 fte) leveren vanaf 1-1-2025
- IBN/WSD moeten structureel ± 10-20 sorteerdere (9 fte) leveren vanaf 1-1-2025
- Een overslaglocatie voor elke hoofdkern (3 stuks)
- Huidige inzamelaar moet worden afgekocht 0,0-1,5 m€
- Investering in hulpmiddelen in huis (stapelbare emmers) 1,7-1,8 m€
- Investering in inzamelvoertuigen en overslagcontainers 1,4-1,6 m€
- Investering inventaris sorteerlocatie voor spullenstroom 0,05 m€
- Restafvalcontainer wordt afgeschaft: “functie elders”

Na het tonen van de randvoorwaarden en verwachte (investerings)kosten blijkt er wederom een meerderheid van de aanwezige raadsleden te willen vasthouden aan de doelstelling. Aandacht wordt gevraagd voor maatwerk, grote gezinnen, zwaarder belasten van de grote vervuilers, verstoring marktwerking, etcetera.

LAGER HUIS DEBAT

STELLING 2

Doelstelling 30 kg/inw **moet** 2025 worden gerealiseerd.

Bijplaatsingen komen voor in nagenoeg alle gemeenten. De oorzaak daarvan zijn systeemkeuzes. Zo zijn brenglocaties te 'anoniem' en dat blijkt in de Nederlandse cultuur te leiden tot bijplaatsingen en dump van bankstellen en andere productstromen. Uit wetenschappelijk onderzoek weten we dat rommel op straat leidt tot verloedering wat op zijn beurt leidt tot criminaliteit. Gebruik van camera's is niet toegestaan. Wat gaan we doen met de toenemende hoeveelheid bijplaatsingen in Meierijstad?

HANDHAVING, WANT DE BASIS MOET OP ORDE

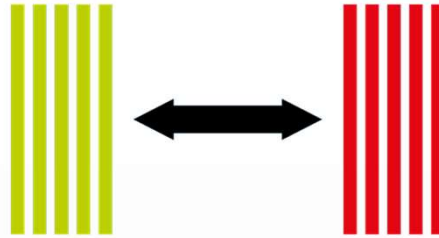

- Bijplaatsingen in openbare ruimte verloedert het straatbeeld en verhoogt de kosten

Een belangrijk deel van de aanwezige raadsleden is geen voorstander van deze aanpak. Preventie wordt boven 'verklikkers' gesteld.

LAGER HUIS DEBAT

STELLING 3

We brengen terug in de wijk: handhaving, ogen, oren en handen!

We creëren de functie van grondstoffencoaches in de wijk.

Grondstofcoaches kunnen de hulp inroepen van een handhaver.

De benodigde inzet wordt geraamd op 3 grondstofcoaches wat neerkomt op 360 k€ per jaar. Voor dat geld zullen zij bijplaatsingen moeten terugdringen, inwoners informeren over betere afvalscheiding en in geval van nood handhaving inroepen.

HANDHAVING, WANT DE BASIS MOET OP ORDE

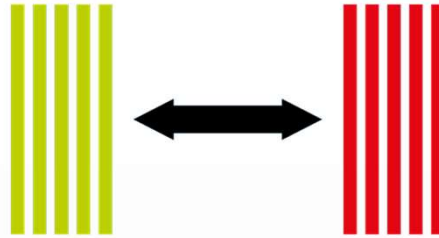

Voor elke hoofdkern is 1 grondstoffencoach nodig, ofwel 3 coaches.
3 coaches kost 360 k€ per jaar.

Op deze nadere toelichting hebben aanwezige raadsleden wederom gereageerd met weinig enthousiasme. Wegen de kosten op tegen de te behalen winst? Dit kan een kans zijn voor het sociaal domein. Kunnen we dump en bijplaatsingen aanpakken met hulp van wijk- en dorpsraden?

LAGER HUIS DEBAT

STELLING 4

**We creëren de functie van grondstoffencoaches in de wijk
voor een proefperiode van 3 jaar (3 x 360 k€ benodigd budget)**

De proef in Sint-Oedenrode in combinatie met het Circulair Ambachtscollectief Meierijstad leert ons dat nagenoeg alle milieustraatstromen ook direct kunnen worden ingeleverd bij lokale kringloop- en recyclingbedrijven. Met goede afspraken kan alles goedkoper worden, want de kosten voor eigen personeel en vastgoed zijn dan overbodig.

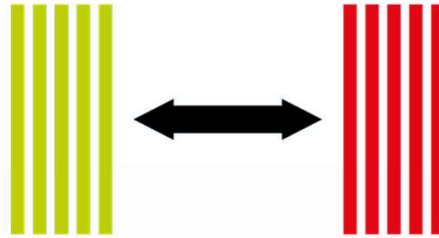
MILIEUSTRAT IS OVERBODIGE VOORZIENING

- Kringloopwinkels kunnen ook spullen en grof restafval ontvangen+halen
  - + goed voor sociaal werk
  - + uitstekend voor hergebruik, reparatie etc.
  - + uitstekend voor inwoners, want lange openingstijden bij aantal kringloopwinkels
- Bouw- en groenstromen kunnen ook naar lokale recyclingbedrijven
  - + gemeenschap betaalt niet meer mee aan verbouwingen en grote tuinen
  - + bespaart kosten, want geen milieustraat meer nodig
  - + uitstekend voor inwoners, want lange openingstijden bij recyclingbedrijven
- onze milieustraten zijn dan overbodig geworden...

Deze stelling gaf onder aanwezige raadsleden geen meerderheid voor of tegen. Er wordt gepleit voor behoud van een 'goedkope' milieustraat. Verwacht wordt dat commerciële partijen niet alles accepteren. Ook wordt onduidelijkheid voorzien bij inwoners (wat moet waarheen?). Enkelen zien voordeel in het samenbrengen van kringloop en milieustraat.

LAGER HUIS DEBAT

STELLING 5

De milieustraat is overbodig, want de meeste stromen kunnen direct naar lokale recycling- en kringloopbedrijven.

(faciliteren waar nodig én wenselijk in de vorm van kennis, middelen, netwerk, regelgeving, etc.)

TOT SLOT

De reflectie van aanwezige raadsleden wordt meegenomen als ‘signaal’ voor verdere vormgeving van beleid en uitvoering.

Hierop zal ondermeer worden teruggekomen door middel van een workshop met de raad na de zomervakantie en een werkbezoek aan de veldproef op de milieustraat in Sint-Oedenrode.

Dank voor uw inbreng.